

АЛЕКС БОЛДИН
ПРИ ПОЖАР ПОЗВЪНИ НА...

chitanka.info

С Пенчо сме стари приятели. Ако има нещо откачено у него, то това е въдичарството. Идваше някакъв специален момент, нещо като бърмчаща муха, когато той внезапно зарязваше всичко и започваше трескаво да приготвя въдиците си за риболов. А те тези негови въдици бяха безброй. Един ден се опитах да ги преброя, но за мое учудване не успях. Всичко се бе оплело в жилки, кукички, плувки и какви ли не рибарски такъми по такъв начин, че и при най-внимателно взиране човек не би бил в състояние да определи точния им брой.

Той обаче се оправяше отлично в тая бъркотия. Знаеше на всяка предназначението и мястото, където ще я използва. В даден, никому неизвестен миг, запалваше мотора на стария опел и запрашваше към някой от близките до града язовири. Клечеше там по цял ден, а вечер се прибираше с пълен сак таранки, кленчета, беловари и какви ли още не представители на сладководната фауна. Понеже не бе голям любител на рибните ястия, започваше щедро да раздава улова си на близки и приятели. Оставяше си по 2–3 рибки в хладилника с намерението в близките дни да ги изпържи и изяде. Тоя ден обаче така и не настъпваше, защото в края на уикенда запрашваше към Козлодуй, където работеше и където беше семейството му. А какво ставаше с рибата в хладилника, ще запитате? Ставаше така, че след една или две седмици кварталните котки си устройваха луд пир, защото, ако на някой не му е ясно, ще поясня, че вмирисаната риба е най-специалният деликатес за котката помияр.

И така, седнали сме с Пенчо край една маса, на пъпа на областния град и отпиваме бавно от чашите с черно, ароматно и с цвят на негърска пот кафе. Пенчо е взел един фиш на Еврофутбол и се мъчи да попълни „печелившата комбинация“. Моя милост пък оглеждаше със слаб, почти увехнал интерес минаващия край нас рехав поток от дамски контингент.

В тая очевидно скучна ситуация се оформи една интересна случка. Две пълнички, мургави дружки, увесили тежки чанти в ръце, преминаха в бавен карьер край масите на модното заведение. Едната се втрени в мен, забави ход и с благ увещаващ гласец заниза:

— Какво си ми убаво, моче... Ама много убаво... И какво си добричко... Я глей, как са усмихваш само... Много си ми добричко... Ще грешиш ако не дадеш ръка да ти гледам бъдещето. Айде мамо, айде... Дай ръка!...

Моя милост, зарадвана на прекрасните впечатления споделени от мургавелките, мигом се ухили още повече, така че и лъснаха всичките трийсет и два зъба. Лявата ми ръка целеустремено опипа съдържанието на джобовете, след което с разочарование произнесох следната констатация:

— Убаво е, ама нема пари! За добро... не бих казал. Сега, като се размисля и... си спомням оня момент... когато за малко не запалих центъра на София.

— Какво? Как? — Пенчо бе вдигнал поглед от листа с „печелившата комбинация“ и жадно очакваше да чуе моята изповед. Мургавите, пълнички циганки вече бяха отминали, разочаровани от моята откровена реплика.

— Щях наистина! Или поне така ми припомня моя млад приятел — Коцето... При оная буйна еуфория, която ме бе обхванала тогава, вече трудно си спомням подробностите. Бях като пиан от радост. Смътно помня, че за малко не ме прегازی една кола на булевард „Толбухин“. Ти знаеш ли, мой човек, какво значи да вземеш диплома, която си чакал, сънувал и мечтал не една, а цели четиринайсет години?

Не съм ти казвал, но се наложи да прекъсна следването в средата на една гореща изпитна сесия. Бях на изпит, когато нещо ме срязва и ме вдигнаха с линейка в болница.

След това се заредиха болница след болница, санаториум след санаториум и така докато един ден се видях в огледалото и не можех да се позная. Бях станал на скелет. Родителите ми се бяха побъркали от притеснение по мен. А аз си мислех все за това, че колегите ми отдавна се бяха дипломирали и бяха започнали работа. Някои бяха създали вече семейства. Моят живот обаче си беше един крах и нищо повече.

С големи усилия започнах работа в една инвалидна кооперация за някаква символична заплата. Кризите следваха една след друга, а нервите ми се бяха разбили от хилядите хапове, които бях изпил и от мисълта за неуспешния финал на висшето си образование.

Годините минаваха, здравето ми се стабилизира, „колегите“ инвалиди започнаха да ме подиграват: „Уж си умно момче — казваха, — а не можеш една диплома да си защитиш!“

Беше ме срам от себе си, но отчаянието и озлоблението не ми даваха възможност да мисля трезво и практично. Работех една черна

работа, омазан в масла и мръсотия. Търпях, а нещо отвътре ме ядеше и не ми даваше покой.

Веднъж една моя роднина ми каза, че видяла в София администраторка от факултета и тя ѝ задала болния за мен въпрос: „Защо, при положение че има завършени всички семестри, не се решава да се дипломира? Че останало е най-лесното. Всички преподаватели го помнят като добър студент твоя роднина. Ще му се направи отстъпка.“

Нарежда ми ги думите една след друга роднината, а на мен нещо взе да ми играе сърцето. Накрая ми рече: „Така ще си изгниеш в тая мръсотия, дето си се заровил. Мястото ти е другаде, но както виждам, се оказа по-глупав, отколкото те мислех.“ Бяха минали вече 14 години от последните ми изпити. Бях забравил всичко. Думите ѝ обаче ме срязаха. Тя беше права. Вече не бях човекът, за който ме мислеха.

Понякога подобен укор прави повече, отколкото цял куп убеждения. Същата нощ въобще не можах да заспя. Надали знаеш, но десетки, ако не и стотици нощи, съм сънувал, че съм на последния си изпит за дипломиране. Сега обаче, без да сънувам, за няколко нощни часа изживях отново тоя „страшен“ за мен момент във всичките му детайли и подробности. Беше страшен, защото бях изгубил вяра в себе си. Бях се уплашил, че няма да се справя.

На сутринта отидох на работа и написах кратка молба за дълъг отпуск. Вече нищо не можеше да ме спре. Бях взел решението. Заминах за София. Отидох в института, където бяха минали пет години от следването ми. Пристъпих плахо в канцеларията. Жената зад бюрото ме погледна продължително, после се усмихна и каза: „Вие сте оня, добрият студент, който не успя да се дипломира поради заболяване, нали?“ Кимнах утвърдително и помолих за среща с декана на факултета. Тя се усмихна повторно, вдигна телефона и каза няколко думи на някого. „Идете! — каза. — Той Ви чака.“

И така. Деканът прие молбата ми и бях включен в групата на дипломантите от младия набор. Да ти разправам как мина по-нататък, ще ми се смееш. Такова усърдие за работа при мен не е имало. Разрових се в учебници, ходих до библиотеката, купих си на старо и един малък японски калкулатор, че те, нашите инженерни дипломи, без изчисления не вървят. Три месеца се потих със сметки, с консултации, със справки. Накрая моят роднина погледна резултата от

работата ми, впрочем той също ми е колега инженер, и каза: „Добре е! Нали нямат повече забележки и възражения? Хайде да я пишем на моята машина тая дипломна работа.“ Тогава, за да ти напишат дипломната работа, вземаха много пари. Аз не умеех да боравя с пишеща машина и се доверих на него. Написахме я заедно. Чертежите си бях направил сам.

В средата на юни се явих на изпита за дипломиране. Комисията не се церемонеше много с мен. Разнищваха ме по всички параграфи и алинеи с въпроси и уловки. С мен обаче стана чудо. Тези отминали 14 години сякаш се изпариха и всичко, което навремето бях учил прилежно и със старание, изникна мигом в съзнанието ми като светла и ясна картина. Отговарях като по часовник, без запъване. При изчисленията си бях използвал една моя лична технология, която даваше много точен резултат. Те малко се усъмниха в крайните числа, но повториха изчисленията и се увериха, че не съм сбъркал. „Как го постигна с тая стара елка, без да ползваш разширени функции?“ — ме попитаха.

Извадих старичкия, обикновен калкулатор и им показах. Ахнаха от удивление. „Такъв голям обем от изчисления е възможно да се реализира само по програмен път, а вие не сте учили програмиране. Сам ли измислихте метода?“ Кимнах утвърдително. Тогава председателят се усмихна и каза: „Нямаме повече въпроси към Вас, другарю инженер.“

Това обръщение ме вцепени. Сигурно съм гледал много изненадано, защото възрастният ми преподавател по една от дисциплините стана, потупа ме по рамото и ми стисна ръката. „Всичко е наред, моето момче! Заслужил си я!“

Така мина дипломният ми изпит. Да ти разказвам какво последва след това, ми е трудно. От силното вълнение просто ми се губят моменти. Прибрах се у нас. Нашите ме прегърнаха. Майка ми бе сготвила любимото ми ястие, а аз все не мога да се успокоя. Не мога да повярвам, че вече съм инженер. Годините така бяха смачкали самочувствието ми, че това събитие ми се виждаше нереално като фантастичен филмов сюжет.

През юли трябваше да ида в София, за да си взема дипломата от института. Дадох ми я срещу подпис, пак в оная старичка канцелария с олющените бюра. Администраторката ми подаде пакета заедно с

една кутия. На учудения ми поглед отговори: „Това ти е наградата за отличния успех през времето на следването — фотоапарат. Пази го за спомен от нас. Наистина много се измъчи, момче... Но успя! Поздравявам те за смелостта!“

Нямаше начин, тая моя радост трябваше по някакъв начин да бъде споделена. Имам един добър, по-млад приятел, който живееше тогава на квартира срещу посолството на Великобритания. Той беше в изпитна сесия, защото бе тръгнал по същия трънлив път като мен.

Кооперацията беше стара, с един допотопен, раздрънкан асансьор. Застанах пред вратата на квартирата. Звъннах на звънеца. Никой не се появи. Явно беше излязъл. Нямаше смисъл повече да го чакам, защото часът за влака приближаваше. Извадих тефтерчето, откъснах един лист и написах на него следното знаменателно изречение: „При пожар позвъни на телефон 160!“

Излязох навън. Булевард „Толбухин“ беше огрян от силното юлско слънце. Редки минувачи вяло пресичаха паважа при светофарите. Някакъв тролей призвънна с клаксона и с тихо свистене на гумите отмина. Реших да вървя до жп гарата пешком. Времето до тръгване на влака щеше да ми стигне за тая разходка. Бях като пиан от радост. Стисках дипломата и наградата в лявата ръка, а с дясната бършех оросеното си от пот чело. Някъде към Университета така се бях улисал, че понечих да премина булеварда далеч от пешеходната пътека. При нормално състояние никога не бих го сторил. Правехме го само като студенти след осмодекемврийски купон.

Тръгнах по паважа, без да се оглеждам. В последната минута с крайчето на окото си съзрях един лек автомобил да приближава с голяма скорост. Деляха ме само метри от него. Стреснах се, отскочих внезапно и той мина на сантиметри от левия ми крак. Така и щях да си загина с диплома в ръка. Не можеш да повярваш, нали? Така беше. Адреналинът бе нахлул в артериите ми и бях готов да запалю пожар или да извърша каква ли не глупост. Надали обикновен дипломант би сторил същото. Аз обаче бях чакал цели 14 години за тоя ценен документ, който щеше да обърне живота ми в съвсем друга плоскост. И го обърна... Сега много хора ми се подиграват, че съм следвал 14 години, че „едва, едва съм станал инженер“, но как е в действителност, сам си знам. Ще прием ли по още едно кафе бе, Пенчо?

— Стига ми. Това кафе е силно и ще ми обърка сърдечния ритъм. А оня твой приятел намерил ли беше бележката?

— Да, беше я видял, а вечерта ми звънна и каза: „Разбрах, че си се дипломирал. Честито! Та къде си се мъчил да подпалваш пожар? Успя ли?“

— Чакай аз да ти кажа пък как стои въпросът с моите емоции. Нали преди седмица ми умря кучката. Беше много сладичка, милата. Оперираха я и умря. Мама му стара, сякаш не ми умря животно, а близък. Сънят ме напусна. Цяла седмица ми бе едно чоглаво. Не ми се ядеше, не ми се пиеше, овиквах жената за щяло и не щяло. Това куче ми беше на сърцето. Сега изведнъж у мен настъпи някакъв вакуум.

Една сутрин, като тръгвах за работа, видях едно кутре до входа. Скимтеше жално от глад и ме следваше. Наведох се, вдигнах го, а то като усети топлината на ръката ми, утихна. „Намери си стопанин“ — казах му и го прибрах.

Та така, при теб емоции с дипломата, а при мен с кучетата. На всеки в душата се таи една човешка болка и слабост. Докосни я и тя ще зазвъни, та чак ще запее.

Тия мургави красавици май пак се зададоха. Нещо не им върви бизнеса. Какво ще кажеш? Да ги викна, за да ни ударят по едно гледане на ръка?

— Аз нямам пари! — изложих откровенно старата си сентенция.

— Нищо! Аз ще им платя, пък ти после ще се реваншираш от заплатата. Пия черно и силно кафе, предпочитам „Мока“. Ако не намериш, може да бъде и „Нова Бразилия“. Е?

— Давай! Тия „специалистки по бъдещето“ могат и да познаят. Миналото вече си го зная.

— Ей, булка-а-а-а! Я ела насам! Я да видим дали ще познаеш на това момче дали му е истинска дипломата, или си я е купил?

— О-о-о! Истинска е!... Мочето е много добро! Виж как са смее само! Добро мочето е! Като го гледам си мисла, че е май от нашия сой. Ние си обичаме огино и без него не можем.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.